

Aplinkosauginės ir socialinės informacijos atskleidimo kokybė Lietuvos įmonėse

Kristina Rudžionienė

Vilniaus universitetas
kristina.rudzioniene@knf.vu.lt
<https://orcid.org/0000-0001-8111-5675>
<https://ror.org/03nadee84>

Diana Bachtijeva

Vilniaus universitetas
diana.bachtijeva@vm.vu.lt
<https://orcid.org/0000-0003-3025-9841>
<https://ror.org/03nadee84>

Santrauka. *Įvadas.* Didėjant tvarumo reguliavimo detalumui, įmonių nefinansinės informacijos atskleidimas tampa svarbus ne tik apimties, bet ir kokybės požiūriu. Ankstesni tyrimai dažniausiai vertino atskleidžiamos informacijos kiekį, tačiau mažai dėmesio skyrė jos konkretumui ir patikrinamumui. Todėl šiame straipsnyje siekiama įvertinti didžiausių Lietuvos įmonių aplinkosauginės ir socialinės informacijos atskleidimo kokybės dinamiką 2017–2024 m. pereinamuoju laikotarpiu prieš privalomą Europos tvarumo atskaitomybės standartų (ETAS) taikymą. Atskleidimo kokybė suprantama kaip konkrečios, skaitinės informacijos pateikimas pagal galiojančius standartus. *Metodai.* Tyrime taikyta viešai skelbiamų metinių pranešimų, socialinės atsakomybės / tvarumo ataskaitų turinio analizė, vertinant tekstinės ir skaitinės informacijos santykį pagal integruotą rodiklių sistemą, suderintą su ETAS, Pasaulinės atskaitingumo iniciatyvos (GRI) ir kitomis praktikoje taikomomis gairėmis. *Analizė.* Remiantis 2014/95/ES Direktyvos, GRI ir ETAS nuostatomis, vertintas didžiausių viešojo intereso įmonių ataskaitų informacijos išsamumas, konkretumas ir atitiktis reglamentavimo reikalavimams. *Rezultatai.* Nustatyta, kad analizuojamu laikotarpiu įmonės nuosekliai pereina nuo deklaratyvaus prie kiekybinio informacijos atskleidimo: skaitinės informacijos dalis išaugo nuo 12 proc. 2017 m. iki daugiau nei 70 proc. 2022–2023 m. Ryškiausias pokytis fiksuotas prieš įsigaliojant naujam reguliavimui. Aplinkosauginiai rodikliai atskleidžiami dažniau nei socialiniai, o dalis rodiklių pateikiami fragmentiškai, todėl atskleidimo praktikos išlieka nevienodos. *Išvados.* Rezultatai rodo, kad reglamentavimo griežtinimas skatina kiekybinės informacijos plėtrą, tačiau vien formalūs reikalavimai neužtikrina vienodo informacijos turinio. Todėl pereinamasis laikotarpis prieš ETAS įsigaliojimą atskleidžia skirtingą įmonių pasirengimo lygį ir metodinio standartų taikymo aiškinimo poreikį.

Pagrindiniai žodžiai: aplinkosauginė informacija; socialinė informacija; nefinansinė atskaitomybė; informacijos kokybė; Lietuvos įmonės.

Quality of Environmental and Social Information Disclosure in Lithuanian Companies

Abstract. *Introduction.* The disclosure of non-financial information by companies is gaining importance not only in terms of quantity but also quality. Therefore, this article aims to evaluate the dynamics of environmental and

Received: 2025-12-11. **Accepted:** 2026-05-04.

Copyright © 2026 Kristina Rudžionienė, Diana Bachtijeva. Published by Vilnius University Press. This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution Licence](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

social disclosure quality among the largest Lithuanian companies during the transitional period of 2017–2024 prior to the mandatory application of ESRS. Disclosure quality is understood as the presentation of specific, numerical information in accordance with applicable standards. *Methods.* The study applies content analysis of publicly available annual reports and CSR/sustainability reports. *Analysis.* Based on the requirements of Directive 2014/95/EU, the GRI, and the ESRS, the completeness, specificity, and regulatory compliance of disclosures in reports of large public-interest entities were assessed. *Results.* During the analysed period, companies consistently moved from declarative to quantitative disclosure: the share of numerical information increased from 12% in 2017 to more than 70% in 2022–2023. The most significant change occurred prior to the introduction of the new regulation. Notably, environmental indicators are disclosed more frequently than social indicators. *Conclusions.* The results indicate that stricter regulation promotes the expansion of quantitative information; however, formal requirements alone do not ensure uniform disclosure content. The ESRS implementation reveals different levels of corporate preparedness.

Keywords: environmental information; social information; non-financial reporting; disclosure quality; Lithuanian companies.

Įvadas

Mokslinėje literatūroje ir praktikoje apskaitos tikslas yra pateikti tikrą ir teisingą informaciją informacijos vartotojams, kad jie galėtų priimti pagrįstus ekonominius sprendimus. Tradiciškai apskaita buvo orientuota į finansinės informacijos pateikimą, tačiau, didėjant visuomenės lūkesčiams dėl verslo poveikio aplinkai ir visuomenei, atskaitomybės turinys palaipsniui plečiamas įtraukiant ir nefinansinę informaciją. Apskaitos rezultatas – finansinės ir nefinansinės ataskaitos – traktuojamas kaip komunikacijos tarp įmonės ir jos suinteresuotųjų šalių priemonė. Remiantis legitimumo ir suinteresuotųjų šalių teorijomis, įmonės, siekdamos išlaikyti socialinį legitimumą ir pasitikėjimą, yra suinteresuotos atskleisti informaciją apie savo veiklos poveikį aplinkai ir visuomenei. Suinteresuotųjų šalių teorija pabrėžia, kad įmonės, būdamos visuomenės dalimi, per ataskaitų teikimą palaiko ryšius su įvairiomis suinteresuotosiomis grupėmis, kurioms svarbi informacija apie įmonės veiklos rezultatus ir daromą poveikį. Istoriskai pirmiausia buvo pradėtas reglamentuoti finansinių ataskaitų turinys ir forma, siekiant užtikrinti jų palyginamumą ir patikimumą (Elidrisy, 2024), tačiau pastaruoju metu verslo atskaitomybė neapsiriboja tik finansinės informacijos pateikimu ataskaitose. Tiek pasaulyje, tiek Europoje didėjant dėmesiui aplinkosauginėms ir socialinėms problemoms, vis daugiau dėmesio skiriama nefinansinės informacijos atskleidimo reglamentavimui, kuris kol kas privalomas tik daliai stambiųjų įmonių, o kitoms įmonėms gali būti taikomas savanoriškai (Frade, Froumouth, 2022; Kandpal ir kt., 2024). ES palaipsniui plečia privalomą nefinansinių (aplinkosauginių ir socialinių) ataskaitų rengimą, pereidama nuo savanoriško prie privalomo pelno siekiančių įmonių nefinansinės informacijos atskleidimo. Pirmiausia ES 2014/95/ES Direktyva dėl nefinansinės atskaitomybės įvedė reikalavimus stambiausioms įmonėms atskleisti nefinansinę informaciją nuo 2017 m., o nuo 2024 m. šie reikalavimai griežtinami įsigaliojant ES 2022/2464 Tvarumo atskaitomybės Direktyvai.

Praktikoje įmonės vis daugiau dėmesio skiria nefinansinės informacijos atskleidimui, ypač aplinkosaugos ir socialinės atsakomybės srityse (Gez, Anagnosti, 2022; Oreshkova, 2023). Tai tampa reikšmingu įmonių komunikacijos su suinteresuotosiomis šalimis ins-

trumentu, formuojant atsakingo verslo įvaizdį ir stiprinant konkurencinį pranašumą. Vis dėlto nefinansinių ataskaitų kokybė išlieka nevienoda: vienos įmonės apsiriboja bendro pobūdžio deklaratyviais teiginiais, o kitos – pateikia detalią, skaitiniais rodikliais išreikštą informaciją, kuri sudaro prielaidas patikimesniam veiklos vertinimui ir palyginimui (Venturelli ir kt., 2019; Azevedo ir kt., 2025). Viena iš priežasčių, lėmusių nepakankamą informacijos kokybę, yra anksčiau vyravęs reglamentavimo neapibrėžtumas ir konkretumo stoka (Aziz, Alshdaifat, 2024).

Naujausi užsienio šalių moksliniai tyrimai (Arvidsson, Dumay, 2022; Oreshkova, 2023; Elidrisy, 2024; Diwan, Sreereman, 2024) daugiausia orientuojasi į atskleidžiamos informacijos kokybės vertinimą. Šios tyrimų kryptys paskatino nefinansinės informacijos atskleidimo analizę ir Lietuvos įmonių kontekste. Lietuvoje socialinės ir aplinkosauginės informacijos atskleidimas analizuojamas įvairiais aspektais: socialinės atsakomybės informacijos atskleidimas įmonėse, kurių akcijomis prekiaujama vertybinių popierių biržose (Vitunskaitė ir Besusparienė, 2022; Zumente, Lace, 2023; Jefimova ir kt., 2023; Jokūbauskas ir Šalienė, 2025), aplinkosauginės informacijos atskleidimas didžiosiose įmonėse (Bužinskienė, 2021), socialinės informacijos viešinimas kolegijose (Nastaravičė ir kt., 2024), socialinės atsakomybės atskleidimas bankų sektoriuje (Gedutienė ir Rudžionienė, 2022) ir kt. Neretai aplinkosauginės ir socialinės informacijos atskleidimas labiau orientuotas į pateikiamos informacijos kiekybę, kuri tik formaliai atitinka teisės aktų reikalavimus (Račaitė ir Bachtijeva, 2024). Ankstesni Lietuvos ir Baltijos šalių tyrimai daugiausia vertino nefinansinės informacijos atskleidimo apimtį, tačiau mažai dėmesio skyrė jos kokybiniais aspektams. Toks požiūris neleidžia įvertinti informacijos patikimumo ir palyginamumo, nes deklaratyvus informacijos paminėjimas nėra lygiavertis konkrečių rodiklių pateikimui. Todėl lieka neaišku, ar įmonės pereina nuo deklaratyvaus prie konkrečiais rodikliais pagrįsto informacijos atskleidimo. Lietuvoje iki šiol stokojama tyrimų, kurie sistemingai vertintų nefinansinės informacijos atskleidimo kokybę, o ne tik jos buvimą. ES Tvarumo standartų įsigaliojimas ir nefinansinių ataskaitų užtikrinimas pareikalaus iš įmonių konkrečių rodiklių apskaičiavimo ir pateikimo, todėl svarbu įvertinti, kaip įmonės pasirengusios šiam žingsniui. Šio tyrimo tikslas – įvertinti Lietuvos įmonių aplinkosauginės ir socialinės informacijos atskleidimo kokybės dinamiką pereinamuoju reguliavimo laikotarpiu (2017–2024 m.).

Tyrimo naujumas siejamas su nefinansinės informacijos atskleidimo vertinimu kokybiniu aspektu, informacijos kokybę apibrėžiant kaip skaitinės ir patikrinamos informacijos pateikimą. Skirtingai nuo ankstesnių tyrimų, šiame tyrime analizuojama ne tik informacijos apimtis ar tematika, bet ir jos konkretumo dinamika pereinamuoju reguliavimo laikotarpiu.

Nefinansinės informacijos atskleidimo reglamentavimo įvairovė

Įmonių socialinės atsakomybės samprata ilgainiui keitėsi – nuo orientacijos į pelno siekimą ir akcininkų interesus pereita prie platesnės atsakomybės visuomenei ir suinteresuotosioms šalims. Šiandien ši atsakomybė apima ne tik etinius aspektus, bet ir ekonominius, socialinius bei aplinkosauginius veiksnius (Račaitė ir Bachtijeva, 2024). Aplinkosauginės ir

socialinės informacijos atskleidimo reikšmė sparčiai auga, tai lemia didėjantis dėmesys aplinkosaugai ir socialinei valdysenai. Aplinkosauginė ir socialinė valdysena yra svarbi suinteresuotosioms šalims, nes yra susijusi su įmonės reputacija, atskleidžia veiklos kokybę, organizacinę kultūrą, taikomas praktikas ir daugelį kitų ypač aktualių įmonės aspektų (Galdikaitė ir Budrionytė, 2023). Norėdamos patenkinti suinteresuotųjų šalių lūkesčius, įmonės ėmėsi iniciatyvos savanoriškai atskleisti nefinansinę informaciją. Tai paskatino tarptautinį nefinansinės informacijos atskleidimo reguliavimą, todėl įmonių teikiama aplinkosauginė ir socialinė informacija turi atitikti ne tik suinteresuotųjų šalių lūkesčius, bet ir teisės aktų keliamus reikalavimus.

2014 m. Europos Parlamentas priėmė 2014/95/ES Direktyvą (Europos Parlamentas..., 2014), kuri nustatė reikalavimą nuo 2017 m. stambiausioms įmonėms atskleisti nefinansinę informaciją. Ši nuostata buvo perkelta ir į Lietuvos įmonių atskaitomybės įstatymą (LR Seimas, 2001) (2024 m. neteko galios). Jame buvo teigiama, kad tvarumo ataskaitas nuo 2017 m. turi pateikti tos Lietuvos įmonės, kurios: 1) yra viešojo intereso įmonės ir 2) kurios turi daugiau nei 500 darbuotojų ir jų turtas balanse viršijo 20 mln. Eur arba metinės pajamos viršijo 40 mln. Eur. Vitunskaitė ir Besusparienė (2022) pažymi, kad įmonės, nepatenkančios į direktyvoje nurodytus reikalavimus, taip pat galėjo remtis šios direktyvos gairėmis ir rengti nefinansinės informacijos ataskaitas savanoriškai.

2014/95/ES Direktyva nenustatė konkrečios ataskaitų sudarymo metodikos ar formos. Pasak Gedutienės ir Rudžionienės (2022), 2014/95/ES Direktyva apibrėžė tik bendras kryptis, bet paliko daug laisvės – įmonės pačios sprendė, kokią metodiką taikyti ir kokio detalumo informaciją pateikti. Pačioje direktyvoje pabrėžiama, kad verslas pats gali rinktis jam tinkamiausius standartus ir gaires, padėsiančius pagrįstai atskleisti nefinansinę informaciją. Direktyvoje numatyta, kad atskleistina informacija turi apimti šias sritis: aplinkosauga; socialinę ir su personalu susijusią informaciją; žmogaus teisių užtikrinimą; kovą su korupcija ir kyšininkavimu; trumpą verslo modelio aprašymą; įmonės socialinės atsakomybės politikos įgyvendinimo kontrolę, aprašymą ir rezultatus; pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius; nefinansinius pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius. Atskleidamos direktyvoje nustatyta informacija, įmonės turėjo pačios rinktis, koku tarptautiniu dokumentu remtis. Europos Parlamentas ir Taryba (2014) atskleidžiant aplinkosauginę ir socialinę informaciją rekomenduoja remtis Europos Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistema (EMAS), Jungtinių Tautų „Pasauliniu susitarimu“ principais, ISO 26000:2010 standartu arba Pasauline atskaitingumo iniciatyva (GRI), kurių nuostatos padeda įgyvendinti 2014/95/ES Direktyvoje nustatytus reikalavimus (žr. 1 lentelę).

1 lentelėje matyti, kad skirtingos metodikos yra orientuotos į nevienodas socialinės atsakomybės dimensijas – vienos labiau pabrėžia aplinkos apsaugos reikšmę, kitos apima ir žmogaus teises, socialinį teisingumą ar antikorupcines priemones. Dėl skirtingų tikslų, metodologinių prielaidų ir paskirties šie dokumentai iš esmės skiriasi taikymo sritimi, informacijos detalumo lygiu bei pateikimo principais. Kai kurie jų numato tik bendras rekomendacijas, o kiti – konkretų turinį ir struktūrą, kuri turėtų atsispindėti organizacijų ataskaitose.

1 lentelė. Pagrindinės nefinansinės informacijos atskleidimą reguliuojančių dokumentų nuostatos

Metodika	Pagrindinės nuostatos
JT Pasaulinis susitarimas (Jungtinės Tautos, 2000)	Skatina organizacijas laikytis 10 principų keturiose srityse – žmogaus teisės, darbo santykiai, aplinkos apsauga ir kova su korupcija, tačiau nereikalauja verslo modelio ar veiklos rezultatų atskleidimo.
ISO 26000:2010 (Tarptautinė standartizacijos..., 2010)	Nustato socialinės atsakomybės sritis ir principus, bet nenumato privalomų atskaitomybės formų ar konkrečių atskleidimo mechanizmų.
GRI (Pasaulinė atskaitingumo iniciatyva) (Pasaulinė atskaitų..., 2013)	Pateikia išsamią rodiklių sistemą ekonominėms, socialinėms ir aplinkosauginėms sritims bei metodines gaires skirtingo dydžio organizacijoms.
EMAS (Europos Sąjungos aplinkosaugos vadybos ir audito sistema) (Europos Komisija, 2023)	Savanoriška priemonė, orientuota į aplinkosaugos veiksmingumo gerinimą, siekiant sumažinti neigiamą poveikį aplinkai iki reglamentais nustatyto lygio.

Šaltinis: sudaryta autorių

2 lentelė. Skirtingų atskaitomybės metodikų reikalavimų palyginimas pagal atskleidimo sritis

Metodika	GRI	ISO 26000	EMAS	JT Pasaulinis susitarimas
Reikalavimai				
Aplinkosauga	X	X	X	X
Socialinė ir su personalu susijusi informacija	X	X		X
Žmogaus teisių užtikrinimas	X	X		X
Kova su korupcija ir kyšininkavimas	X	X		X
Trumpas verslo modelio aprašymas	X		X	
Įmonės socialinės atsakomybės politikos įgyvendinimo kontrolė, aprašymas, rezultatai	X		X	X
Pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai	X			
Nefinansiniai pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai	X		X	X

Šaltinis: Račaitė ir Bachtijeva (2024)

Iki ETAS įsigaliojimo įmonės atskleidžiamos nefinansinę informaciją vadovavosi skirtingomis metodikomis (Venturelli ir kt., 2019), todėl tolesnėje analizėje reikėtų išvengti konkretaus standarto poveikio informacijos atskleidimui ir vertinti informacijos kokybę nepriklausomai nuo jos atskleidimo reguliavimo. Toliau siekiant atrinkti analizėje taiky-

tinus pagrindinius aplinkosauginius ir socialinius rodiklius, būtinas taikomų metodikų ir standartų turinio palyginimas. Račaitė ir Bachtijeva (2024) įvertino metodikų tarpusavio skirtumus bei atliko jų turinio analizę pagal pagrindinius informacijos atskleidimo aspektus (žr. 2 lentelę).

Lyginant dokumentų keliamus reikalavimus, matyti esminiai metodikų turinio ir struktūrų skirtumai. Atskaitomybės metodikų aprėptis skiriasi ne tik pagal temines sritis (pvz., aplinkosauga, žmogaus teisės ar antikorupcija), bet ir pagal ataskaitų gilumą bei struktūrinį išbaigtumą. GRI ir ISO 26000 išsiskiria kaip labiausiai išplėtos, orientuotos į išsamų organizacijos poveikio vertinimą, įtraukiant tiek veiklos rezultatus, tiek politikos įgyvendinimą. Rengiant ataskaitas pagal skirtingas metodikas, įmonėms ne tik kyla informacijos asimetrijos problema, bet ir didėja jos interpretavimo bei vertinimo neapibrėžtumas. Dėl šios priežasties iki 2024 m. aplinkosauginės ir socialinės informacijos atskleidimas galėjo būti fragmentuotas ir nevienalytis. Dėl to įmonių duomenys sunkiai palyginami, o skaidrumo lygis nevienodas.

Nepaisant augančio įmonių įsitraukimo į nefinansinės informacijos atskleidimą, šis procesas iš esmės buvo ribojamas nepakankamai apibrėžtu teisiniu reglamentavimu bei informacijos palyginamumo trūkumu, o tai apsunkino įmonių poveikio tvarumo srityje vertinimą. Tai paskatino priimti Įmonių tvarumo atskaitomybės direktyvą (ITAD) (Europos Parlamentas..., 2022), įpareigojančią atskleisti tvarumo informaciją apie poveikį, rizikas ir galimybes aplinkos, socialinėje ir valdysenos srityse. Siekiant suvienodinti atskleidžiamą informaciją, kad ji taptų patikima ir palyginama, buvo priimti Europos tvarumo ataskaitų standartai (ETAS) (Europos Komisija, 2023). Šių tarptautinių dokumentų reikalavimai buvo inkorporuoti į Lietuvos teisės aktus, t. y. Įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymą (LR Seimas, 2024), Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymą (LR Seimas, 1999). Remiantis naujais teisės aktų reikalavimais įmonės privalo ne tik atskleisti suinteresuotosioms šalims nefinansinius rezultatus, bet ir yra skatinamos taikyti geresnes aplinkosaugos, socialines ir valdysenos praktikas. Tvarumo informacijos atskleidimui yra numatytas pereinamasis laikotarpis. Nuo 2024 m. tvarumo informaciją pagal naujus teisės aktų reikalavimus privalo atskleisti stambios vertybiniais popieriais akcijų biržose prekiaujančios įmonės; bankai; Centrinės kredito unijos; draudimo įmonės ar jų įmonių grupės tais atvejais, kai atitinka šiuos kriterijus: vidutinis sąrašinis metinis darbuotojų skaičius daugiau nei 500 ir turtas viršija 25 mln. Eur arba pardavimo pajamos viršija 50 mln. Eur. Vėlesniais laikotarpiais įmonių ratas plėsis ir apims mažas ir vidutinės įmones, trečiųjų valstybių filialus ir dukterines įmones, prekiaujančias vertybiniais popieriais akcijų biržose.

Nuo 2024 m. įsigalioja privalomas reikalavimas teikti tvarumo ataskaitas pagal ITAD ir ETAS, kurie numato bendruosius reikalavimus atskleidžiamai informacijai (pvz.: informacijos pateikimo principus, reikalavimus kokybei ir kt.), taip pat konkretizuoja rodiklius, kurie tampa gairėmis tvarumo valdymo praktikai (žr. 3 lentelę). Tuo būdu ES suvienodinami nefinansinės informacijos atskleidimo reikalavimai, siekiant užtikrinti, kad įmonių teikiamos ataskaitos būtų vienodos, palyginamos ir audituojamos.

3 lentelė. Europos tvarumo atskaitomybės standartų teminės tvarumo sritys

Sritis	Standartas
<i>Bendra informacija</i>	
Bendrieji reikalavimai	1
Bendroji atskleistina informacija	2
<i>E. Poveikio aplinkai sritis</i>	
Klimato kaita	E1
Tarša	E2
Vandens ir jūrų ištekčiai	E3
Biologinė įvairovė ir ekosistemos	E4
Išteklių naudojimas ir žiedinė ekonomika	E5
<i>S. Socialinio poveikio sritis</i>	
Sava darbo jėga	S1
Vertės grandinės darbuotojai	S2
Paveikiamos bendruomenės	S3
Vartotojai ir galutiniai naudotojai	S4
<i>G. Valdymo (valdysenos) sritis</i>	
Verslo etika	G1

Šaltinis: sudaryta autorių

Europos tvarumo atskaitų standartų (ETAS) teminė struktūra sudaro nuoseklų pagrindą tvarumo informacijos atskleidimui, leidžiantį sistemiškai vertinti įmonių poveikį aplinkos, socialinėje ir valdysenos srityse. Standartų detalumas ne tik suvienodina nefinansinės informacijos pateikimą, bet ir skatina integruoti tvarumo kriterijus į strateginį valdymą. Be to, tai sudaro prielaidas ir efektyvesniam tvarumo politikos formavimui ir kontrolei, taip pat nuoseklesniam suinteresuotųjų šalių informacijos vertinimui ir auditui.

Nefinansinės informacijos atskleidimo reglamentavimo įvairovė parodo laipsnišką perėjimą nuo savanoriškų, skirtingas metodikas ir gaires taikančių iniciatyvų prie detalesnio ir privalomo teisinio reguliavimo. Tai paaiškina aplinkosauginės ir socialinės informacijos nepalyginamumą bei tyrimų fragmentiškumą, kai daugiausia dėmesio skiriama atskleidžiamos informacijos kiekiui. Reglamentavimo raida sudaro prielaidas analizuoti, kaip laikui bėgant kito didžiųjų Lietuvos įmonių aplinkosauginės ir socialinės informacijos atskleidimo praktikos ir kokybės lygis, todėl ypač aktualu vertinti atskleidžiamą informaciją iki ir po ĮTAD ir ETAS priėmimo ir įsigaliojimo.

Aplinkosauginės ir socialinės informacijos atskleidimo vertinimo tyrimo metodai

Tyrimo laikotarpis apima metus, nuo kurių viešojo intereso stambios įmonės privalėjo atskleisti nefinansinę informaciją, t. y. nuo 2017 iki 2024 m. 2017 m. žymi privalomo

nefinansinės informacijos atskleidimo pradžią pagal 2014/95/ES Direktyvą, o 2024 m. – perėjimą prie ETAS standartizuotos atskaitomybės modelio. Šis laikotarpis sudaro pereinamąją fazę nuo principinio prie rodikliais pagrįsto reguliavimo. Todėl jis leidžia įvertinti ne tik atskleidimo lygį, bet ir įmonių pasirengimą pereiti prie standartizuotos tvarumo atskaitomybės.

Tyrimo imtis – biržoje vertybiniais popieriais prekiaujančios Lietuvos įmonės. Pasirinkimas analizuoti Lietuvos įmones, prekiaujančias vertybiniais popieriais „Nasdaq Vilnius“ biržoje grindžiamas tuo, kad jų informacijos svarba visuomenei yra didelė, informacijos atskleidimas nuo 2017 m. yra privalomas ir ataskaitų duomenys viešai prieinami. Siekiant užtikrinti tyrimo rezultatų vientisumą, iš imties buvo pašalintos finansinės institucijos (bankai, draudimo bendrovės ir pan.), kadangi jų veiklos pobūdis, rodiklių struktūra ir skaičiavimo metodai yra specifiniai bei nepalyginami su nefinansinių įmonių rodikliais. Tai atitinka įprastą praktiką, taikomą panašaus pobūdžio empiriniuose tyrimuose (Pileckaitė ir Subačienė, 2024). Galutinę tyrimo imtį sudaro 19 Lietuvos įmonių. Šios įmonės laikomos didžiausiomis pagal informacijos viešumo ir reguliavimo reikalavimų lygį.

Tyrimo metodai – turinio analizė. Analizuojant įmonių ataskaitas, buvo vertinama visa jose pateikta informacija – tiek žodinė, tiek skaitinė. Turinio analizė atlikta naudojant struktūruotą kodavimo schemą. Kiekvienas rodiklis buvo vertinamas trimis lygiais: (1) informacija nepateikta; (2) pateikta tekstinė / deklaratyvi informacija; (3) pateikta kiekybinė (skaitinė) informacija. Kodavimo vienetas – konkretus rodiklio paminėjimas ataskaitoje. Siekiant nuoseklumo, kodavimas atliktas taikant vienodus kriterijus visam laikotarpiui. Tyrimo šaltiniai – įmonių integruoti metiniai pranešimai, socialinės atsakomybės / tvarumo ataskaitos, pateikiamos viešai kartu su metiniu finansinių ataskaitų rinkiniu.

Įmonės, kurios įgyvendina aplinkosaugines iniciatyvas ir atskleidžia su jomis susijusias išlaidas finansinėse ataskaitose, privalo stebėti ir pateikti pagrindinius veiklos rezultatus, siekdamos užtikrinti informacijos skaidrumą ir patikimumą (KPMG, 2022). Šie rodikliai padeda vertinti, kaip efektyviai įmonė investuoja į tvarumo priemones bei mažina neigiamą poveikį aplinkai. Dažniausiai įmonės privalo atskleisti tokius PVR, kaip investicijos į aplinkosaugos technologijas, CO₂ emisijų mažinimo priemonės, energijos vartojimo efektyvumo didinimas, atliekų perdirbimas ir vandens išteklių tausojimas (Europos Komisija, 2023).

Vienas iš svarbiausių aplinkosauginių PVR – ŠESD emisijų apskaita, apimanti tiesioginius (Scope 1) ir netiesioginius (Scope 2 bei Scope 3) išmetimus. Šie duomenys padeda įvertinti įmonių pažangą įgyvendinant klimato kaitos mažinimo strategijas (ISSB, 2023). Taip pat svarbūs energetinio efektyvumo rodikliai, rodantys ne tik sunaudojamos energijos kiekius, bet ir perėjimą prie atsinaujinančiųjų energijos šaltinių.

4-oje lentelėje Europos tvarumo atskaitomybės standartų sritys praplėstos GRI ir Europos Komisijos (2023) nustatytais ETAS rodikliais, kad būtų apimtos privalomos ir plačiai naudojamos tarptautinės atskaitomybės praktikos. Pateikta tolesniame tyrime analizuojamų svarbiausių aplinkosauginių ir socialinių rodiklių sistema, leidžianti nuosekliai vertinti įmonių poveikį ir atskleidimo brandą pagal kelis lygiagrečius standartus.

4 lentelė. Aplinkosauginių ir socialinių rodiklių sistema, integruojanti ETAS ir GRI reikalavimus

Sritis (ETAS)	Rodiklis	Matavimo vienetas
<i>E. Poveikio aplinkai sritis</i>		
Klimato kaita	ŠESD emisijos Scope 1	t CO ₂ e (tonos CO ₂ ekvivalentu)
	ŠESD emisijos Scope 2 (rinkos požiūriu)	t CO ₂ e (tonos CO ₂ ekvivalentu)
	ŠESD emisijos Scope 3	t CO ₂ e (tonos CO ₂ ekvivalentu)
	Energijos suvartojimas	MWh (megavatvalandės), sudėtos elektros, šilumos ir kuro sąnaudos
	CO ₂ emisijos vienam produktui	kg CO ₂ e/vnt. (kilogramai vienam produktui arba kWh darbuotojui)
	CO ₂ emisijos vienam pajamų vienetui	kg CO ₂ e/€ (kilogramai CO ₂ emisijų vienam eurui)
Tarša	Atliekų kiekis	t (tonos)
	Perdirbtų atliekų dalis	% nuo bendro atliekų kiekio
Vandens ir jūrų išteklių	Vandens suvartojimas	m ³ (kubiniai metrai)
Išteklių naudojimas ir žiedinė ekonomika	Investicijos į žaliąsias technologijas, mln.	mln. Eur (milijonai eurų)
<i>S. Socialinio poveikio sritis</i>		
Sava darbo jėga	Vidutinės socialinės išlaidos darbuotojui	Eur darbuotojui / metus
	Premijos darbuotojams	Eur / metus
	Nelaimingų atsitikimų skaičius per metus	Vnt. / metus
	Investicijos į darbuotojų sveikatą ir saugą	Eur darbuotojui / metus
	Vidutinė mokymų kaina vienam darbuotojui	Eur darbuotojui / metus
	Mokymų valandų skaičius vienam darbuotojui	Val. darbuotojui / metus
	Moterų dalis tarp darbuotojų	%
	Gautų diskriminacijos skundų skaičius	Vnt. / metus
Paveikiamos bendruomenės	Metinės investicijos į bendruomenės projektus	Eur / metus

Šaltinis: sudaryta autorių

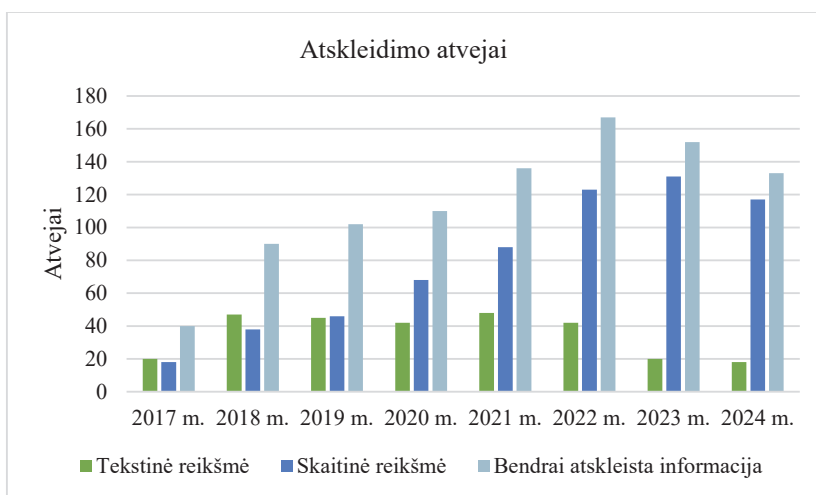
4-oje lentelėje pateikta analizei atrinkta rodiklių sistema, kur pagrindiniai rodikliai sutampa su ETAS teminėmis sritimis ir dažniausiai praktikoje atskleidžiamais GRI rodikliais. Taip siekiama sumažinti nefinansinės informacijos fragmentaciją, būdingą ankstesniam reglamentavimui, kai ataskaitų turinys buvo mažiau konkretus ir silpniau standartizuotas nei finansinė informacija. Integruojant ETAS struktūrą su GRI ir ETAS nustatytais rodikliais, lentelėje sujungti tiek anksčiau galioję, tiek naujai įsigaliojantys

reikalavimai, taip užtikrinant nuoseklų perėjimą tarp senos ir naujos atskleidimo sistemų. Tokia integruota sistema pagrindžia pasirinktus rodiklius ir leidžia pateikti aiškesnę, palyginamą ir suinteresuotosioms šalims labiau informatyvią nefinansinę informaciją. Tyrimas nesiekia išmatuoti visų ETAS rodiklių, o vertina reprezentatyvų branduolį, leidžiantį palyginti laikotarpius prieš standartizavimą. Bendrosios medijų teorijos požiūriu, informacijos perteikimo forma lemia jos suvokimą ir vertinimą visuomenėje. Skaitinė informacija pasižymi didesniu struktūruotumu, palyginamumu ir galimybe ją patikrinti, todėl ji suvokiama kaip patikimesnė ir objektyvesnė nei tekstinė informacija. Skaičiais išreikšta informacija šiuo atveju yra geresnė komunikacinė priemonė, padedanti įmonę vertinti pagal aiškius ir iš anksto apibrėžtus kriterijus, o tekstinė informacija palieka didesnę interpretacijos erdvę, pasižymi nekonkretumu, parodo intencijas, o ne tikrus rezultatus. Todėl šiame tyrime atskleidimo kokybė suprantama kaip konkrečios (skaitinės) informacijos pateikimas ataskaitose pagal galiojančius standartus.

Remiantis surinktais duomenimis, rezultatai pateikiami apibendrinti, aprašomosios statistikos forma.

Rezultatai

Ištyrus 2017–2024 m. Lietuvos biržinių įmonių privalomai parengtas nefinansines ataskaitas, išaiškėjo, kad periodo pradžioje vyravo žodinė informacija arba visai nepateikiama svarbi aplinkosauginė ir / ar socialinė informacija, nors per tyrimo laikotarpį atskleidžiamos informacijos kiekis (pilka spalva) didėjo (1 pav.) nuo 2017 m. pasiekdamas aukščiausią tašką 2021–2023 metais. Tai rodo didėjantį atskleidžiamos aplinkosauginės informacijos kiekį.

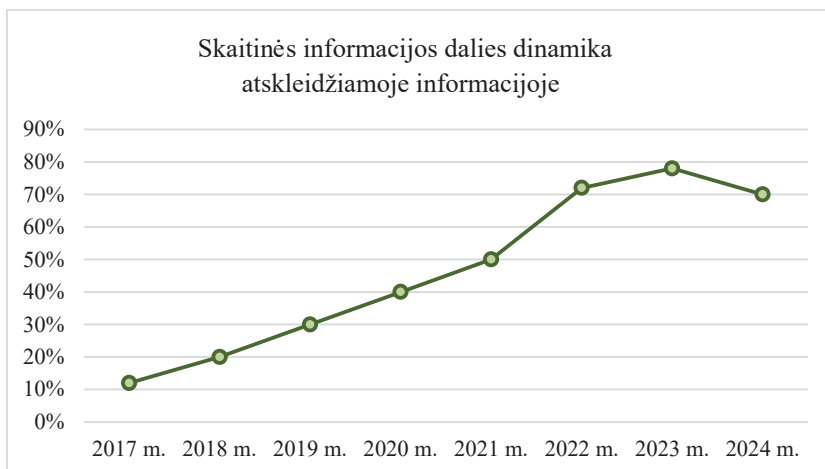

1 pav. Atskleidimo atvejų skaičius (vienetais)

Šaltinis: sudaryta autorių

Taip pat pastebimas reikšmingas informacijos pateikimo pobūdžio pokytis. Tekstinės reikšmės (mėlyna spalva) dominavo 2017–2018 m., nuo 2019 m. jų kiekis išlieka stabilus, o vėliau mažėja. Skaitinės reikšmės (juoda spalva) reikšmingai didėjo nuo 2018 m. ir 2019 m. aplenkė tekstines. Šis didėjimas buvo nuoseklus, o 2022 m. stebimas spartesnis augimas nei ankstesniais laikotarpiais. Tai rodo, kad įmonės vis dažniau pereina nuo deklaratyvių teiginių prie kiekybinio atskleidžiamos informacijos vertinimo, kas stiprina duomenų pagrįstumą ir objektyvumą.

Skaitinės informacijos dalis bendrame atskleistos aplinkosauginės informacijos kiekyje (2 pav.) 2017–2024 m. nuosekliai augo – nuo 12 proc. 2017 m. iki daugiau nei 70 proc. 2022–2023 m. 2024 m. skaitinės informacijos dalis šiek tiek sumažėjo, tačiau išliko didelė. Spartesnis augimas 2022 m. gali būti siejamas su įmonių pasirengimu įgyvendinti artėjančius ITAD ir ETAS reikalavimus, kurie numato privalomą ir standartizuotą kiekybinės tvarumo informacijos atskleidimą, nes neretai žinant, kad įsigalios nauji teisės aktų reikalavimai, praktikoje pradėdami taikyti teisės aktų reikalavimai dar jiems neįsigaliojus.

2 pav. **Skaitinės informacijos reikšmės atskleidimo dalis bendrame atskleistos informacijos kiekyje**

Šaltinis: sudaryta autorių

Rezultatai rodo nuoseklų ir kryptingą įmonių progresą aplinkosauginės ir socialinės informacijos atskleidimo srityje – tiek kiekybine, tiek kokybine prasme. Įmonės ne tik dažniau teikia informaciją, bet ir vis labiau orientuojasi į skaitinius rodiklius, leidžiančius atlikti patikimesnę analizę, todėl detalesnei analizei buvo pasirinkti skaitiniai rodikliai, leidžiantys atlikti patikimesnę palyginimą.

Įmonės paprastai atskleidžia CO₂ emisijų, sunaudoto vandens, energijos, išrūšiuotų atliekų kiekius, išlaidas (investicijas) aplinkosaugai; išlaidas darbuotojams (premijas, išlaidas draudimui, mokymams ir kt.), labdarai, nelaimingų atsitikimų skaičių, darbuotojų

išsilavinimą, jų kaitą, moterų dalį ir kt., tačiau kiekybiškai išreikštą informaciją pateikia apie 50 proc. ar mažiau įmonių.

Daugumos aplinkosauginių rodiklių (5 lentelė) reikšmės yra labai mažos, o standartiniai nuokrypiai – nežymūs. Tai gali reikšti vienodą ir gana nedidelį įmonių poveikį šiose srityse. Vandens ir energijos sunaudojimo rodikliai pasižymi kiek didesne sklaida, kas leidžia daryti prielaidą apie technologinius ar veiklos proceso skirtumus tarp įmonių. Didžiausia sklaida stebima išrūšiuotų atliekų kiekio (standartinis nuokrypis – 39,1563) bei investicijų į aplinkosaugą (nuokrypis – 0,0604) rodikliuose – čia standartinis nuokrypis artimas arba viršija vidurkį, kas rodo reikšmingus skirtumus tarp įmonių – kai kurios investuoja ar rūšiuoja ženkliai daugiau, kitos – beveik iš viso ne. Tokie skirtumai gali būti susiję su skirtingomis tvarumo strategijomis ar išteklių prieinamumu.

5 lentelė. **Aplinkosauginių rodiklių aprašomoji statistika**

Kintamasis	Minimumas	Maksimumas	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
CO2 emisijos (1 lygis)	0,0000	0,0170	0,0003	0,0004
CO2 emisijos (2 lygis)	0,0000	0,0008	0,0001	0,0002
CO2 emisijos (3 lygis)	0,0000	0,0059	0,0007	0,0012
Vandens sunaudojimas	0,0000	0,0080	0,0027	0,0024
Elektros sunaudojimas	0,0000	0,0104	0,0011	0,0017
Atliekų kiekis	0,0000	0,0007	0,0001	0,0001
Išrūšiuotų atliekų kiekis	0,4100	99,5000	63,6777	39,1563
Investicijos į aplinkosaugą	0,0001	0,3077	0,0317	0,0604

Šaltinis: sudaryta autorių

Išnagrinėjus socialinių rodiklių atskleidimą (6 lentelė), išryškėjo tai, kad kiekybiškai išreikštą informaciją pateikia apie 50 proc. ir mažiau įmonių, t. y. ne visos tirtos įmonės atskleidžia skaitines reikšmes, pavyzdžiui, premijos darbuotojams kiekybiškai atskleista buvo tik 39 kartus nagrinėtoje imtyje. Beveik visų kintamųjų standartiniai nuokrypiai yra panašūs. Paramos bendruomenei ir premijų darbuotojams medianos yra mažesnės nei vidurkiai, kas leidžia manyti, kad tik dalis įmonių tam skiria itin dideles sumas, o dauguma – gerokai mažiau, daugumos įmonių skiriama parama yra mažesnė už vidurkį. Papildomo sveikatos draudimo rodiklio mediana lygi nuliui, todėl galima daryti prielaidą, kad dauguma įmonių šios naudos neteikia. Nelaimingų atsitikimų skaičiaus standartinis nuokrypis rodo, kad saugos lygis tarp įmonių labai nevienodas. Tai gali reikšti skirtingas rizikos sąlygas, darbuotojų skaičių ar saugos valdymo praktikas. Vienintelis gana tolygiai pasiskirstęs rodiklis – darbuotojų moterų procentas: vidurkis ir mediana beveik sutampa, o standartinis nuokrypis nedidelis, tai rodo atskleisto moterų procento simetrišką pasiskirstymą tarp įmonių.

6 lentelė. Socialinių rodiklių aprašomoji statistika

Kintamieji	Pateikta atvejų	Vidurkis	Mediana	Standartinis nuokrypis
Parama bendruomenei	81	0,2060	0,1080	0,2630
Premijos darbuotojams	39	0,1360	0,0340	0,2240
Darbuotojų moterų procentas	68	0,4400	0,4550	0,2200
Nelaimingų atsitikimų skaičius	58	10,2100	6,0000	10,7290
Papildomas sveikatos draudimas	98	0,4300	0,0000	0,4970

Šaltinis: sudaryta autorių

Kalbant apskritai, duomenys leidžia daryti prielaidą, kad socialinės atsakomybės priemonės kai kuriose įmonėse yra išplėtos, tačiau dauguma vis dar taiko jas ribotai arba paviršutiniškai.

Išvados ir diskusija

Atsižvelgiant į tyrimo tikslą įvertinti atskleidimo kokybės dinamiką, nustatyta, kad 2017–2024 m. Lietuvos aplinkosauginės ir socialinės informacijos atskleidimas nuosekliai keitėsi nuo deklaratyvaus iki kiekybinio. Skaitinės informacijos dalis padidėjo nuo 12 proc. 2017 m. iki daugiau nei 70 proc. 2022–2023 m., o 2019 m. pirmą kartą viršijo tekstinę informaciją. Ryškiausias skaitinės informacijos atskleidimo apimties lūžis nustatytas 2022 m., kai skaitinės informacijos augimas tapo spartesnis nei ankstesniais laikotarpiais. Tai gali būti susiję su įmonių išankstiniu pasirengimu taikyti naujus ITAD ir ETAS reikalavimus. Šie rezultatai dera su ankstesniais tyrimais. Račaitė ir Bachtijeva (2024) nustatė spartų Lietuvos bankų socialinės atsakomybės informacijos augimą 2022 m., o Zumente ir Lace (2023) JAV įmonių analizėje taip pat užfiksavo reikšmingą klimato kaitos informacijos išplėtimą būtent šiuo laikotarpiu. Tokios tendencijos leidžia teigti, kad tikslesnis nefinansinės informacijos reglamentavimas ir standartizavimas teigiamai veikia įmonių atskleidžiamos informacijos kokybę ir didina objektyviai pamatuojamų rodiklių dalį.

Nustatyta, kad aplinkosauginiai rodikliai atskleidžiami dažniau nei socialiniai. Kiekybiškai išreikštą socialinę informaciją pateikia apie pusė arba mažiau įmonių, pvz., premijų darbuotojams rodiklis užfiksuetas tik 39 atvejais. Tai leidžia manyti, kad aplinkosaugai skiriama daugiau dėmesio, ji laikoma svarbesne tema, nes ji aktualesnė visoms suinteresuotųjų grupėms, o socialiniai klausimai vis dar išlieka jautrūs, mažiau norima juos atskleisti arba visiškai neskiriama jiems dėmesio, ypač jeigu jie neparodo reikalaujamų pokyčių.

Tyrimas taip pat atskleidė, kad ETAS rodiklių atskleidimas išlieka netolygus – dalis jų atskleidžiami fragmentiškai, o duomenų detalumas skiriasi, nes tik kai kurios įmonės pateikia visą reikalaujamą informaciją. Didžiausia sklaida nustatyta išrūšiuotų atliekų ir investicijų į aplinkosaugą rodikliuose, kurių standartiniai nuokrypiai artimi arba viršija vidurkius. Tai rodo ne tik skirtingą veiklos pobūdį, bet ir nevienodą tvarumo strategijų

integravimo lygį tarp įmonių. Anksčiau Dagilienės (2010) nustatytas Lietuvos įmonių atskleidžiamos informacijos kiekis mažai tepakito, o Bužinskienės (2021) pastebėta aplinkosauginės informacijos asimetrija tarp sektorių arba atskirų įmonių išliko. Įmonių praktikos skirtumus gali lemti skirtingas informacijos reikšmingumo lygis: sektoriuose, kurių veikla tiesiogiai susijusi su aplinkosauga (pvz., žemės ūkio, pieno produktų gamyba), pasirengimas naujam reguliavimui yra aktyvesnis, o paslaugų sektoriaus įmonės linkusios atskleidimą plėtoti lėčiau.

Šio tyrimo rezultatai atitinka pasaulines ženklus aplinkosauginės informacijos atskleidimo augimo ir mažiau ženklus socialinės informacijos atskleidimo didėjimo didžiausiose biržose vertybiniais popieriais prekiaujančiose įmonėse tendencijas, kurias nustatė Gez ir Anagnosti (2022), tačiau prieštarauja Baltijos šalių (Lietuvos, Latvijos ir Estijos) tų pačių įmonių atskleidžiamos informacijos tendencijoms, nustatytoms Zumente ir Lace (2023) tyrime, kuriame išryškėjo, kad daugiau atskleidžiama socialinės informacijos. Jokūbauskas ir Šalienė (2025), taip pat detalai ištyrę Baltijos šalių atskleidžiamą informaciją, pastebėjo daugelio įmonių nefinansinių ataskaitų reikšmingas spragas, dėl ko įmonėms būtina gerinti informacijos kokybę.

Gauti tyrimo rezultatai rodo ne tik įmonių prisitaikymą prie griežtėjančio reglamentavimo, bet ir platesnę komunikacijos su suinteresuotosiomis šalimis transformaciją. Ankstesniu laikotarpiu vyravusi tekstinė informacija gali būti siejama su siekiu išlaikyti socialinį legitimumą, atitinkant visuomenėje vyraujančius lūkesčius ir normas. Didėjant aplinkosauginiams ir socialiniams suinteresuotųjų, apskritai visuomenės poreikiams, įmonėms atsiranda būtinybė pereiti prie konkretesnės, skaitiniais rodikliais pagrįstos informacijos, leidžiančios pagrįsti veiklą pamatuojamais rezultatais, pateikimo. Skirtingos suinteresuotųjų grupės vis dažniau tikisi duomenų, sudarančių prielaidas vertinti įmonės poveikį ir atlikti palyginimus laike bei tarp įmonių, todėl skaitiniai rodikliai tampa svarbiu pasitikėjimo formavimo pagrindu.

Apibendrinant galima teigti, kad tyrime nustatytas perėjimas nuo tekstinės prie skaitinės aplinkosauginės ir socialinės informacijos, kurią galima patikrinti ir palyginti, atskleidimo atspindi platesnį tvarumo komunikacijos pokytį. Šiuolaikinė tvarumo atskaitomybė vis labiau grindžiama mišria komunikacija, kurioje skaitiniai rodikliai sudaro informacijos branduolį, o tekstinė informacija naudojama kontekstui ir paaiškinimams pateikti, taip derinant bendrosios medijų, legitimumo ir suinteresuotųjų šalių teorijų nuostatas.

ĮTAD ir ETAS įsigaliojimas nuo 2024 m. įveda privalomą, vienodą ir audituojamą nefinansinės atskaitomybės sistemą, kuri turėtų užtikrinti didesnę informacijos palyginamumą ir kokybę visoje rinkoje. Vis dėlto praktikoje akivaizdu, kad įmonės selektyviai perima kiekybinius rodiklius nevienodai visose tvarumo srityse. Tai rodo, kad vien naujo reglamentavimo įsigaliojimas savaime neužtikrina vienodo atskleidimo – būtinas metodinis aiškinimas ir praktinės gairės, užtikrinimo metodika, ypač socialinių rodiklių srityje. Todėl reguliuotojams svarbu ne tik nustatyti privalomus rodiklius, bet ir užtikrinti jų interpretavimo vienodumą, o auditoriams ir ataskaitų rengėjams – skirti didesnę dėmesį rodiklių nuoseklumui ir palyginamumui.

Šio tyrimo rezultatus riboja kelios aplinkybės. Pirmiausia, analizuota imtis apima tik dalį Lietuvos įmonių, todėl gauti rezultatai gali neatspindėti visų sektorių situacijos, o sektorių tarpusavio palyginimas šiame tyrime nebuvo atliekamas. Antra, vertinimas atliktas remiantis viešai skelbiamomis nefinansinėmis ataskaitomis, kurios skiriasi savo struktūra ir detalumu, o pateikiama informacija gali būti selektyvi. Trečia, analizuotu laikotarpiu ETAS taikymas dar nebuvo privalomas, todėl įmonės nevienodai interpretavo rodiklių apimtį, kas lėmė duomenų fragmentiškumą. Galiausiai, analizuotas pereinamasis laikotarpis iki ITAD ir ETAS įsigaliojimo reiškia, kad dalis įmonių buvo tik pasirengimo stadijoje, todėl faktinė atskleidimo kokybė gali kisti įsigaliojus naujam reguliavimui.

Autorių indėlis

Kristina Rudžionienė: konceptualizavimas, duomenų kuracija, formali duomenų analizė, metodologija, supervizija, vaizdavimas, rašymas – originalus tekstas, rašymas – peržiūra ir redagavimas.

Diana Bachtijeva: formali duomenų analizė, tyrimas, vaizdavimas, rašymas – originalus tekstas, rašymas – peržiūra ir redagavimas.

Literatūros sąrašas

- Arvidsson, S., & Dumay, J. (2022). Corporate ESG Reporting Quantity, Quality and Performance: Where to Now for Environmental Policy and Practice? *Business Strategy and the Environment*, 31(3), 1091–1110. <https://doi.org/10.1002/bse.2937>
- Azevedo, G., Oliveira, J., Sousa, I., Borges, M. F., Tavares, M. C., & Vale, J. (2025). Disclosure of Sustainability Information under the Corporate Social Responsibility Directive: The Degree of Compliance of Portuguese Stock Index Companies. *International Journal of Financial Studies*, 13(1), Article 13. <https://doi.org/10.3390/ijfs13010013>
- Aziz, N. H. A., & Alshdaifat, S. M. (2024). ESG Reporting: Impacts, Benefits and Challenges. In H. Alshurafat, A. Hamdan, & J. Sands (Eds.), *Sustainable Horizons for Business, Education, and Technology: Interdisciplinary Insights* (pp. 69–76). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-97-2981-4_5
- Bužinskienė, R. (2021). Aplinkosaugos informacijos atskleidimo finansinėse ataskaitose vertinimas. In *Studijos kintančioje verslo aplinkoje (p. 110–116)*. <https://www.lituanistika.lt/content/96338>
- Chopra, S. S., Senadheera, S. S., Dissanayake, P. D., Withana, P. A., Chib, R., Rhee, J. H., & Ok, Y. S. (2024). Navigating the Challenges of Environmental, Social, and Governance (ESG) Reporting: The Path to Broader Sustainable Development. *Sustainability*, 16(2), Article 606. <https://doi.org/10.3390/su16020606>
- Dagilienė, L. (2010). The Research of Corporate Social Responsibility Disclosures in Annual Reports. *Engineering Economics*, 21(2), 197–204. <https://doi.org/10.5755/j01.ee.21.2.11698>
- Diwan, H., & Amarayil Sreeraman, B. (2024). From Financial Reporting to ESG Reporting: A Bibliometric Analysis of the Evolution in Corporate Sustainability Disclosures. *Environment, Development and Sustainability*, 26(6), 1–37. <https://doi.org/10.1007/s10668-023-03249-2>
- Elidrisy, A. (2024). Comparative Review of ESG Reporting Standards: ESRS “European Sustainability Reporting Standards” versus ISSB “International Sustainability Standards Board”. *International Multilingual Journal of Science and Technology*, 9(3), 7191–7194. <https://www.imjst.org/wp-content/uploads/2024/03/IMJSTP29120998.pdf>

Europos Komisija. (2023). *2023 m. liepos 31 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2023/2772, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2013/34/ES papildoma tvarumo atskaitomybės standartais*. Europos Sąjungos oficialusis leidinys, L 2023/2772. https://eur-lex.europa.eu/content/LT/TXT/?uri=OJ%3AL_202302772

Europos Komisija. (2023). *EMAS user's guide*. https://green-forum.ec.europa.eu/publications/emas-users-guide_en

Europos Parlamentas ir Taryba. (2014). *2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2014/95/ES, kuria iš dalies keičiama Direktyvos 2013/34/ES nuostatos dėl tam tikrų didžiųjų įmonių ir grupių nefinansinės ir įvairovės informacijos atskleidimo*. Europos Sąjungos oficialusis leidinys, L 330, 1–9. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32014L0095>

Europos Parlamentas ir Taryba. (2022). *2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva (ES) 2022/2464, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 537/2014, Direktyva 2004/109/EB, Direktyva 2006/43/EB ir Direktyva 2013/34/ES dėl įmonių informacijos apie tvarumą teikimo*. Europos Sąjungos oficialusis leidinys, L 322, 15–80. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32022L2464>

Frade, J., & Froumouth, J. (2022). ESG Reporting. In P. Câmara & F. Morais (Eds.), *The Palgrave Handbook of ESG and Corporate Governance* (pp. 231–248). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-030-99468-6_12

Galdikaitė, A., ir Budrionytė, R. (2023). Aplinkosaugos, socialinės atsakomybės ir valdysenos (ESG) atskleidimai įmonės vertės ir finansinių rezultatų kontekste: konceptualusis požiūris. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika*, 28, 1–15. <https://doi.org/10.15388/batp.2023.56>

Gedutienė, Z., & Rudžionienė, K. (2022). Privalomas Lietuvos bankų socialinės atsakomybės atskleidimas finansinėse ataskaitose. *Regional Formation and Development Studies*, 36(1), 80–93. <https://doi.org/10.15181/rfds.v36i1.2390>

Gez, M., & Anagnosti, E. (2022, July 16). *ESG Disclosure Trends in SEC Filings*. Harvard Law School Forum on Corporate Governance. <https://corpgov.law.harvard.edu/2022/07/16/esg-disclosure-trends-in-sec-filings/>

International Sustainability Standards Board (ISSB). (2023). *IFRS S2 Climate-related Disclosures*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/projects/completed-projects/2024/ifrs-sustainability-disclosure-taxonomy/>

Jefimova, E. A., Kalniūtė, D., ir Bachtijeva, D. (2023). Įmonių socialinės atsakomybės informacijos atskleidimo lygis Lietuvos įmonėse, prekiaujančiose akcijomis Nasdaq Baltic vertybinių popierių biržoje. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika*, 28, 1–14. <https://doi.org/10.15388/batp.2023.58>

Jokūbauskas, P. Č., & Šalienė, A. (2025). Evaluation of Corporate Sustainability Disclosure Practices in Listed Companies of the Baltic States. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika*, 31, 1–25. <https://doi.org/10.15388/batp.2025.6>

Jungtinės Tautos. (2000). *Pasaulinis susitarimas: Dešimt principų atsakingam verslui*. Jungtinės Tautos. <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>

Kandpal, V., Jaswal, A., Santibanez Gonzalez, E. D., & Agarwal, N. (2024). Corporate Social Responsibility (CSR) and ESG Reporting: Redefining Business in the Twenty-first Century. In *Sustainable Energy Transition: Circular Economy and Sustainable Financing for Environmental, Social and Governance (ESG) Practices* (pp. 239–272). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-52943-6_8

KPMG. (2022). *Sustainability Reporting in Europe: The CSRD and ESRS Explained*. <https://kpmg.com/xx/en/what-we-do/services/audit/corporate-reporting-institute/esg-sustainability-reporting-esrs.html>

Lietuvos Respublikos Seimas. (1999). *Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatymas, 1999 m. birželio 15 d. Nr. VIII-1227* (2024-07-01 aktuali redakcija).

Lietuvos Respublikos Seimas. (2001). *Įmonių atskaitomybės įstatymas 2001 m. lapkričio 6 d. Nr. IX-575*.

Lietuvos Respublikos Seimas. (2024). *Įmonių ir įmonių grupių atskaitomybės įstatymas, 2024 birželio 25 d. Nr. XIV-2811*.

Nastaravičė, K., Kazlauskienė, V., ir Klimavičienė, I. (2024). Lietuvos kolegijų socialinės atsakomybės ataskaitų palyginamasis vertinimas. *Mokslo taikomieji tyrimai Lietuvos kolegijose*, 20(2), 80–87. <https://doi.org/10.59476/mtt.v2i20.682>

Oreshkova, H. (2023). The Unique Challenge to the Contemporary Corporate Reporting of Achieving Efficiency in the Disclosure of Climate-related Issues. *International Business and Accounting Research Journal*, 7(1), 1–17.

Pasaulinė ataskaitų teikimo iniciatyva. (2013). *Darnumo ataskaitų rengimo gairės: Įgyvendinimo vadovas*. <https://respect.international/wp-content/uploads/2017/10/G4-Sustainability-Reporting-Guidelines-Implementation-Manual-GRI-2013.pdf>

Pileckaitė, O., & Subačienė, R. (2024). Integrating Sustainability into Corporate Financial Management. *Theoretical Economics Letters*, 14(3), 915–950. <https://doi.org/10.4236/tel.2024.143048>

Račaitė, S., ir Bachtijeva, D. (2024). Įmonių socialinės atsakomybės atskleidimo vertinimas didžiausiuose Lietuvos bankuose. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika*, 30, 1–16. <https://doi.org/10.15388/batp.2024.11>

Tarptautinė standartizacijos organizacija. (2010). *Socialinė atsakomybė: ISO 26000 pažinimas*. <https://www.iso.org/publication/PUB100258.html>

Venturelli, A., Caputo, F., Leopizzi, R., & Pizzi, S. (2019). The State of Art of Corporate Social Disclosure Before the Introduction of Non-financial Reporting Directive: A Cross Country Analysis. *Social Responsibility Journal*, 15(4), 409–423. <https://doi.org/10.1108/SRJ-12-2017-0275>

Vitunskaitė, E., ir Besusparienė, E. (2022). Nefinansinės informacijos atskleidimas per ĮSA veiklas Baltijos šalių didelėse įmonėse. In *Jaunasis mokslininkas 2022: konferencijos straipsnių rinkinys = Young scientist 2022: conference proceedings* (p. 49–54). Vytauto Didžiojo universitetas.

Zumente, I., & Lace, N. (2023). ESG Disclosure in the Baltic Region – Evidence from a Temporal Perspective. *Intellectual Economics*, 17(1), 73–85. <https://doi.org/10.13165/ie-23-17-1-04>